

AZ EZTRAMOSI FELSŐ-TÁRÓ
BARLANGJAINAK KUTATÁSA
2020.

Aggteleki-karszt Kutatás Projekt
Szabó Zoltán

KUTATÁSOK AZ ESZTRAMOSI FELSŐ-TÁRÓ
BARLANGJAIBAN
2020.

A Gömör-Tornai-karszt területén található Esztramos-hegyen 276 m tszf. magasságban nyíló altáró barlangjainak, barlangindikációinak kutatása 2019. december 29-én kezdődött meg. Ügyiratszám: BO-08/KT/02146-8/2018. Kutatásvezető: Szabó Zoltán. Kvez.ig.sz.: 250. Kutatásvezető-helyettes: Grüber Péter Sebestyén. Kvez.ig.sz.: 207.

A 2019-ben megkezdett kutatás eredményeit a tárgyév februárjában publikáltam.

A munkát 2020. március 13-án folytattuk. Mivel a Gömbüstökös-barlangban a hatalmas sziklák között energiabefektetésünk szétforgácsolódni látszott, a szemközti fülkében folytattuk a munkát. A szervezésre és a lebonyolításra is rányomta bélyegét a koronavírus. Ittartózkodásunk alatt a terem lassan meg is örökölte a Covid-fülke elnevezést. A talpszintsüllyesztést a terem teljes alapterületén végeztük. A kitöltés a felső vöröstasyag után fokozatos átmenettel (átítatódás), a robbantási törmelékkal - vagy ahogy mi elneveztük - a „zsöremorával” folytatódott. A munka közben megkezdődött a Csokiszökőkút nevű kis oldalfolyosó kitöltésének mintavételezése, a letermelést megelőzően.

A pandémia után, a második hullám előtt rendezett kutatótábor alatt megkezdtük a táróban a Kristály-barlangot követő tárószakasz egyik barlangindikációjának próbabontását. Itt is erős huzat volt érezhető. A hasadék a táró falával közel párhuzamosan lefelé volt követhető. A kitöltés főként kalcitkristály tömbökből állt. Sajnos négy méter mélységben a hasadék annyira elkeskenyedett, hogy komolyabb rombolás nélkül nem lehetett benne tovább jutni, ezért bontásával felhagytunk. Az indikáció kutatását sarkalló körülményeknek köszönhetően, melyek részletei a jelentés tárgyához nem kötődnek, de a munkához igen, a kis barlangot Vittório Carpacchio-barlangnak neveztük el. Egyben ez a barlang, a Felső-táró 3. sz. barlangja.

Nyáron néhány alkalommal tovább folytattuk a Covid-fülke bontását, teljes szelvényben.

A zsöremora változatlanul teljes szelvényben kitölti a termet, és folyamatosan súvad a táró közepétől a végpont felé.

Látogatást tett nálunk Kraus Sándor geológus is, aki földtani alap megfigyeléseket végzett a táróban.

Októberben Surányi Gergely kutatótársam egy kis barlang bontását kezdte meg munkacsoportjával a hegytetőn. A hasadék a Felső-táró végétől délkeleti irányban kb. 20 méterre nyílik a szálkőtalpon.

A Covid ácsolása közben, mivel kisebb létszámban voltunk, megkezdtük az 1-es sz. barlang, azaz a Nagy-hasadék kimászását. Előbb a létrával a délnyugati oldalon másztunk fel, de itt a cseppkövek között a hasadék bezárul. A Gömbüstökös felett azonban kb. hat méter magasságban kis termet fedeztünk fel. Benne egy közepén kettétört cseppkőoszlop áll. A termet az október 23-i napra emlékezve Forradalmárok-termének neveztük el.

Október 24-én tovább másztuk a hasadékot, aminek a tetejéhez közel egy kis nyíláson át bejutottunk a hasadék folytatásába. Az új barlangszakaszt kb. 50 méter hosszban jártuk be.

A főhasadék irányára illeszkedő járat vertikális kiterjedése jelentősebb, hasonlóan az esztramosi barlangokhoz. A járat középső szintje könnyebben járható, az alsó része azonban a képződmények miatt csak nagy körültekintéssel közelíthető meg. A legjellegzetesebb képződmények a heliktitek, és egyéb eddig máshol nem látott kiválások. Ez a magyarázata annak, hogy később ezt a szakaszt Micsodák-palotájának neveztük el.

Novemberben, miközben tovább mélyítettük a Covid-fülkét, felmentünk a Surányi Gergely által kutatott barlanghoz is, amely egyelőre épp elérte a két métert. Feltűnt, hogy szokatlanul meleg levegő tör föl belőle. A benne mért hőmérséklet ekkor 14 fok volt. Szilveszterkor Surányi Gergely hozzájárulásával bontani kezdtük a barlangot, és néhány kő elmozdításával kisebb terembe jutottunk. A bontást folyamatos meleg huzat mellett lefelé a következő napokban is folytattuk. Öt méter mélységben az omladék állékonysága miatt a munkát felfüggesztettük. Az állapotokról értesítettem a kutatásvezetőt, és a nemzeti parkot.

A szilveszteri kutatótábor alatt, ha kisebb létszámmal is, de folytattuk a táró kutatását. A Covid-fülke talpszintjét lépcsőzetesen ácsoltuk, így biztonságosan kisebb létszámmal ment a munka. Eközben a Gömbüstökös előtti térszínen a nagy réteglap alatt kezdtünk egy árkot mélyíteni függőlegesen haladva a szálkőfal mellett. Három méter mélységben olyan oldott szálkőfal bontakozott ki, amelynek az egyik oldala a bányafalban, másik oldala az eddig omladéknak gondolt kötömb oldalában van. A keskeny hasadék alja januárban lyukadt át, és egy robbantási törmelékkel teli fülke körvonalai bontakoztak ki. Már akkor látszott, hogy a törmelék a táró középvonala felől került be. A fülke egy nagyobb terem teteje lehet. A bejutás a tetejénél történt, itt egy impozáns heliktit csoport van, amelyről uw fényvel készült felvételünket a borítón láthatjuk.

Jelenleg a Covid-fülke, és a Gömbüstökös-barlang végpontja is átmeneti állapotban van. Részben még látható a bányaművelés által megrongálódott, és törmelékkel rekultivált barlang. Ugyanakkor lassan magunk mögött hagyjuk azt a szelvényt, amely egyenletesen ki volt töltve a robbantási törmelékkel.

A továbbiakban is nagy mennyiségű robbantási törmeléket kell elszállítanunk. Egyre nagyobb a valószínűsége ugyanis annak, hogy a helyi kisebb ácsolatokkal nem tudjuk megfogni a törmeléket. Sajnos az sem kizárt, hogy az igazi áttörést a bánya altáró középvonalában érjük majd el.

A „Kecskés-táró” megtalálása.

Késő ősszel kutatótársam a Siklógépház feletti hegyoldalban végzett terepbejárást. A gépház felett, közel a hegytetőnél magasodó sziklaszirt alatt, nagyobb kötömbök között talált egy tárót. A bentlakó állatokat először muflonoknak gondolta, későbbi bejárásunkkor megállapítottuk, hogy elvadult kecskék laknak ott, egy fehér és egy fekete.

A táró alaposabb bejárásakor már az első alkalommal éreztük, hogy feltűnően meleg van, és nem biológiai eredetű. A táró jelölve van a Pantó-féle térképeken, Szilvássy Gyula térképvázlatán, de a MÁFI nagy térképén már nincs. Szilvássy barlangot is jelöl benne. Ezt a barlangot, ill. barlang létezésére utaló nyomát megtaláltuk, és a későbbiekben kutatását szeretnénk megkezdeni. Különösen azért érdekes számunkra ez a hely, mert a táróban egy gurító található, amely összeköttetésben volt a felszínnel, és alatta a Felső-táróban pedig ott van a csilletöltő garat.

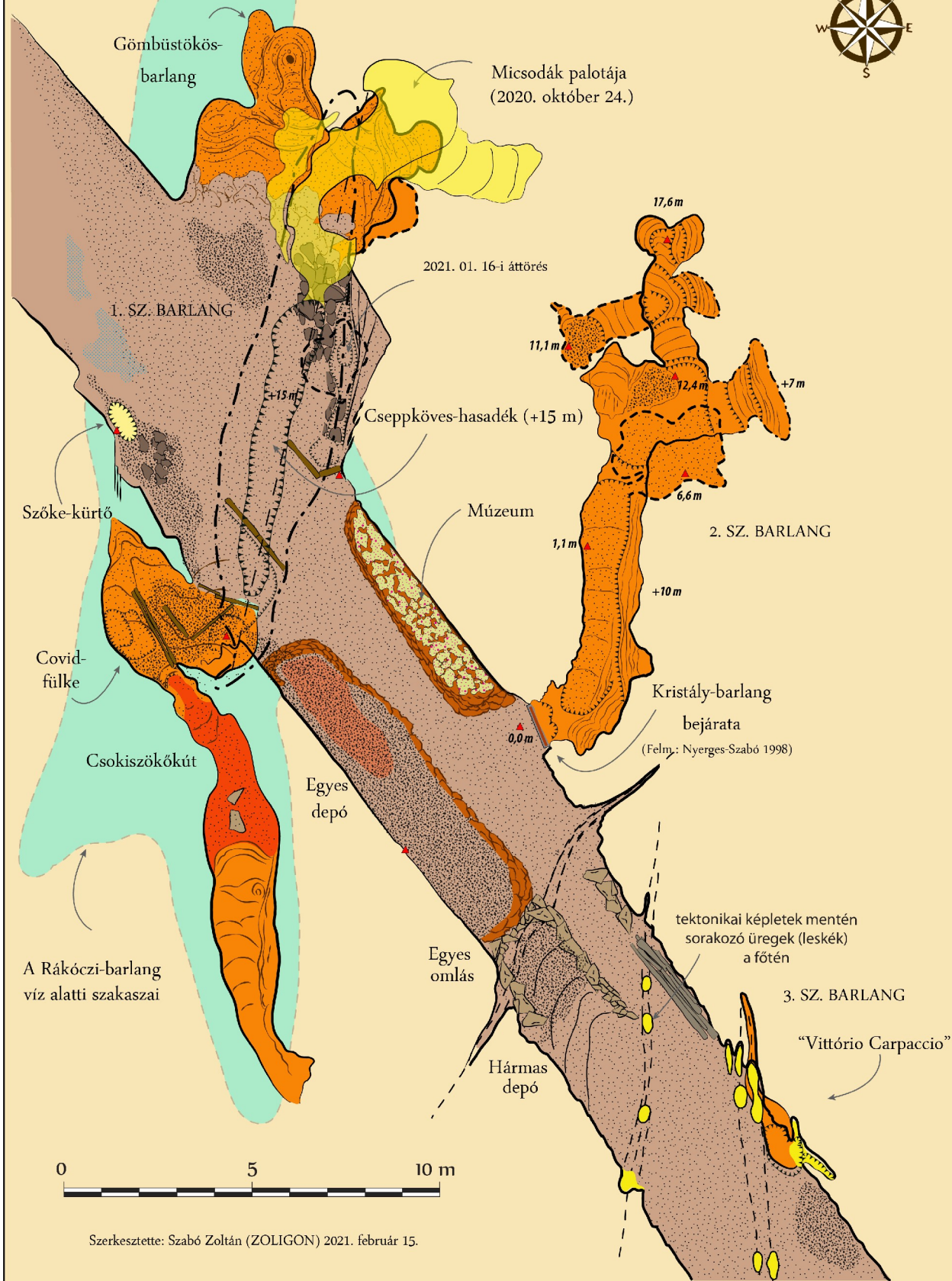
A kis barlangból akkor is 11 fokos levegő tör elő, amikor lent a garatnál alig van hat foknál magasabb hőmérséklet.

A táróban eddig összesen 32 napot töltöttünk feltáró kutatással.

2021-ben folytatjuk a Felső-táró barlangjainak kutatását, különösen az 1. sz. barlanghoz köthető feltárási területen. Elvégezzük a Kecskés-táró felmérését, és kutatási engedélyt kérünk az ott található barlang feltárására.

ESZTRAMOSI FELSŐ-TÁRÓ

(1-es, 2-es, 3-as számú barlang)

A Covid-fülke 2020. februárjában. (Szabó Z.)

A teremmé szélesedett fülke 2021. januárjában. (Szabó Z.)

A Gömbüstökös-barlang 2020. februárjában. (Szabó Z.)

A Gömbüstökös előtt megtisztított térszín, jobb oldalon a bontás folytatása (Szabó Z.)

A kibontott hasadék alján felnyitott terem teteje. (Szabó Z.)

A hasadék alján megnyílt terem ugyanott, bentről kifelé nézve. (Mátó Gergely)

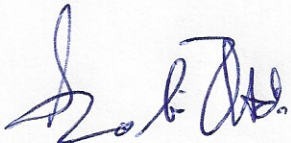
A Micsodák-palotájának alsó szintjén a falakat borsókó, és az előtérben látható „hagymák” borítják. (Szabó Z.)

Jellegzetes falfelület a Micsodák-palotájában. (Szabó Z.)

Kollektívánk nevében szeretném megköszönni kutatásaink megvalósításában nyújtott támogatását az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóságának, és a Természetvédelmi Őrszolgálat munkatársainak!

Budapest, 2021. február 15.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Szabó Zoltán', written in a cursive style.

Szabó Zoltán
kutatásvezető